

ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ὅτι ἡ διαίρεσις ἤπερ μετέχει τῆς συλλογιστικῆς δυνάμεως
ἐπὶ τῷ ἐκτεθεῖσαν μέθοδον ἀναφέρεται.

Διδασκαλίας ἐσὶν ἐντελοῦς, οὐ μόνον τὸ οἰκῆιον δόγμα κρατυῖεν
κατὰ τὸ ἐγχαρουῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα διζυῶς δεκρούε-
σθαι. ὁ πανταχοῦ ποιῶν ὁ Φιλόσοφος, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος πεποιηκῶς
φαίνεται. Ἰκανῶς γὰρ μέχρι τοῦδε ἀποδειχῶς μίαν εἶναι τῷ ἐκτεθεῖ-
σαν μέθοδον, ἧς ἐκτὸς οὐκ ἔστιν εὐπορῆσαι προτάσεων, οὔτε μὲν ὅλως
συλλογίσασθαι, ἐπεὶ ἀντιπίπτειν ἰδοῦκε τοῖς εἰρημένοις τὸ περὶ διαιρετι-
κῆς μεθόδου τῆς παλαιῶν δόγμα, τοῦθ' ἐξῆς ἐπιλύσασθαι προβάλλε-
ται, δεικνύς εἰ τις ἐστὶ δύναμις, καὶ ταύτη πειστικὴ ἐπὶ τῷ συλλογι-
στικῷ ἀναφέρεσθαι, καὶ ἀκολουθῶς ἐπὶ τῷ ἐκτεθεῖσαν προσεχῶς τῆς προ-
τάσεων ποριστικῷ. Ἦν οὐκ οὐκ τισὶ τῆς ἀρχαιοτέρων δεδομένον τῷ διαι-
ρετικῷ μέθοδον ὄργανον εἶναι πειστικὸν τῆς οὐσίας, τῆς συλλογιστικῆς,
καὶ ἀποδεικτικῆς μεθόδου ἐς τὸ παντελὲς κεχωρισμένον. ὦντο γὰρ τρεῖς
πύταις μεθόδους τῆς λογικῆς πραγματείας παντάπασιν ἀντιδιηρημένας
ἀλλήλων, τῷ διαιρετικῷ, ὀριστικῷ, καὶ ἀποδεικτικῷ. Καὶ ὡς περ
διὰ τῆς ἀποδείξεως τὰ ἴδια πάθη τῆς θεωρημένων, οὕτω καὶ τῆς διαιρέ-
σεως τῷ γνῶσιν τῆς οὐσίας θηράσθαι. Ὁ μόντοι Φιλόσοφος οὔτε οὐσίας
ἀποδείξειν, καὶ τῷ τί ἐστὶν ἀποδέχεται, οὔτε τῷ διαίρεσιν εἰς ἀποδείξειν,
χρήσιμον οἶεται. ἀλλ' οὐδὲ τὰς τρεῖς εἰρημένας μεθόδους ἀλλήλων παν-
τάπασι κεχωρισμένας λέγειν ἀνέχεται. Τῷ γὰρ διαιρετικῷ καὶ ὀριστι-
κῷ μέθοδον ἐπὶ τῷ ἀποδεικτικῷ ἀναφέρει, ὡς ἐκείνης ὑπερέτιδας, ἡ-
περ ἐστὶ τὸ κυριώτατον μέρος ἀπάσης τῆς λογικῆς πραγματείας. Ἰπο-
γράφει τοιγαροῦν ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ Φιλόσοφος τῷ διαίρεσιν, ὅτι ἐστὶν
οἷον ἀδυνάτου συλλογισμός, ὁ μὲν δεῖ δεῖξαι αἰτούμενος, συλλογιζόμενος
δ' αἰεὶ τί τῆς ἀνωθεν.

Εἰς κατάληψιν δὲ τῆς ὑπογραφῆς ἐκεῖνο προσηπτόν, ὡς οὐκ ἀπλῶς
τῷ διαίρεσιν πύγε τῷ ἔχον ἐννοεῖ ὁ Φιλόσοφος, ἀπλῶς γὰρ καὶ κατ'
αὐτῶν

αὐτὴν ἢ Διαίρεσις, διανομὴ ἔστι τοῦ ἔχοντος μέρη εἰς αὐτὰ ταῦτα, ἀνδρῶν (1) ἑπιφορᾶς τινός, καὶ (2) συναγωγῆς, οἷον εἰπεῖν, τὸ ζῶον διαίρεται εἰς πεζόν, πτόνον, καὶ εἴδρον. καὶ τὸ πεζόν εἰς ἄπαιουτε καὶ ὑπόπαιου. τὸ δ' αὖ ὑπόπαιου, εἰς δίπαιουτε καὶ πολύπαιου, καὶ καθεξῆς ὁμοίως. Οὐχ οὕτω δὲ ὁ Φιλόσοφος ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλ' οἷα δήπου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο τοὺς ὀρεσμούς θηρώμενοις, καὶ τὴν γνώσιν τῆς ἐσίας δι' αὐτῆς. οἷον, κείθω ὁ ἀνθρώπος, οὗ ζηητέος ὁ ὀρεσμός. γένος δὲ τούτου ληπτέον τὸ ζῶον. ἔξ οὗ ἀρχοῦντο διαίρουμην καθεξῆς τὸ κείμενον γένος, κατὰ τὰς ἀντιθέτους διαφορὰς, τὴν ἑτέραν αἰεὶ προσλαμβάνοντες μέχρι τῆς ἐσχάτης. Τελυταῖον δὲ τὸ προσληφθὲν ἅπαν συντάξοντες πρὸς τὴν ἀρχὴν ληφθῆναι γένει, οἰόμεθα ἔχειν ὅν ἐθρώμεθα τοῦ ἀνθρώπου ὀρεσμόν. Σαφέστερον δ' εἰπεῖν, ἅπαν ζῶον, ἢ θνητὸν ἐστὶν ἢ ἀθάνατον, ὁ ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, ἄρα ἢ θνητὸν ἢ ἀθάνατον. Ἡ μείζων ἐστὶν ἀληθής. ὑποτίθεται γὰρ τὸ θνητὸν καὶ ἀθάνατον, διαιρετικὰς εἶναι τῆς ζωῆς διαφορὰς κατ' ἀντίθεσιν, ἥτοι ἀμέσως. Ἡ ἐλάττων ὁμοίως ἀληθής διὰ τὴν ὑπόθεσιν. ὑπόκειται γὰρ τὸ ζῶον γένος εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Συναγεται δὲ ἐκ τούτου, οὐχ ὅ ἔδει δεῖξαι, ἀλλὰ τί τῆς ἀνωθεν καὶ καθολικώτερον, τὸ θνητὸν δηλονότι, ἢ ἀθάνατον εἶναι τὸν ἀνθρώπον. θνητὸν δὲ εἶναι ἀφωρισμένως, ὅ ἔδει συλλογίσασθαι, οὐκ ἀναγκαίως συναγεται τῇ διαιρετικῇ μεθόδῳ ὁ τὸν ὀρεσμόν θηρώμενος, ἀλλ' αἰτεῖται. ὁ λαβὼν ὑποδιαίρει αὐτίς, τὸ θνητὸν ζῶον ἄπαιου εἶναι, ἢ ὑπόπαιου, λέγων, θνητῶ δὲ ὄντι ζῶῳ πρὸ ἀνθρώπου, διὰ τὸ ληφθῆναι ἐπάγει, οὐχ ὅ ἔδει δεῖξαι ὑπόπαιου μόνον εἶναι ζῶον τὸν ἀνθρώπον, ἀλλὰ τε ὁμοίως τῆς ἀνωθεν ὅμα, ὑπόπαιου, ἢ ἄπαιου. Ὅτι δὲ ὑπόπαιου, αἰτεῖται. καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον καθεξῆς διαίρουμένοις, συμβαίνει συλλογίζεσθαι τι αἰεὶ τῆς ἀνωθεν, καὶ οὐχ ὅ ἔδει δεῖξαι, ἀλλ' αἰτεῖσθαι τοῦτο. Ὅρθως ἄρα εἴρηται ὅτι ἐστὶν ἢ διαίρεσις τὸν εἰρημένον τρόπον λαμβανομένη συλλογισμὸς ἀδυνῆς, ὅ δὲ δεῖ δεῖξαι αἰτούμενος, συλλογισμὸς δὲ αἰεὶ τι τῆς ἀνωθεν. Οὐχ ἀπλῶς δὲ καλέσαι συλλογισμὸν ἠξίασε τὴν Διαίρεσιν ὁ Φιλόσοφος, ἀλλ' ἀδυνῆ συλλογισμὸν. καὶ ἐδὲ τοῦτο ἀπλῶς, ἀλλὰ καθ' ὁμοίότητα, οἷον ἀδυνῆ συλλογισμὸν εἰπὼν διατεταταῖς εἰρημέναις, καὶ ὅτι μηδὲ κατὰ γῆμα συλλογιστικὸν προβάλλεται. Ὅ μὲν γὰρ συλλογισμὸς ἐπὶ τοῦ πρώτου μάλιστα γήματος (καθ' ὃ τὸν κατὰ διαίρεσιν

(1) Πᾶσα τεκτονικὴ ἔχει χρυσοχρῆστικὴ ἐπιφελής. πᾶσα μηχανικὴ, ἔχει γητικὴ ἐπιφελής. (2) Ἄρα πᾶσα ἐπιφελής τέχνη χρησιμῆς, ἔχει πᾶσα ἐπιφελής ἀναφελής.

σιν συλλογισμὸν χηματίζεσθαι δοκεῖ) βούλεται τὸ μείζον ἄκρον εἶσαι ἀνώτερον εἶναι τοῦ μέσου, ἢ ἀντιστρέφον. Ὁ δὲ κατὰ τὴν διαίρεσιν συλλογισμὸς, ἀπὸ τοῦ μέσου ἄκρου λαμβάνει τὰς διαφορὰς, ἀπὸ τοῦ μέσου ὅρου τὸ γένος, ὃ φύσει τῶν διαφορῶν προεπινοεῖται, καὶ καθόλου ἐκείνων κατηγορεῖται, ὡς οὐδέτερα χωρὶς, ἀντιστρέφει τῶν γένει. καὶ γὰρ ἀμφω ληφθεῖται ἀντιστρέφουσιν, ἀλλ' οὐκ ἀμφοτέρας πρόκειται συλλάγειν, ἀλλὰ τὴν ἑτέραν μόνον.

Φανερόν δὲ ὅτι τὸν εἰρημνίον τρόπον ἐκλαμβανομένης τῆς Διαίρεσεως, οὔτε ἀνασκαπῆσαι τί τῆ διαιρητικῆ μεθόδῳ ἐνδέχεται, οὔτε συμβεβηκῆς, ἢ ἰδίῳ τι συλλογίσασθαι δι' αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον πρὸς θήραν καὶ συλλογῶν τῶν ἐσὶ σιωπελεῖ, καὶ οὐδὲ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίως ὡς δέδεικται. Οὐτ' ἄρα ἐστὶ συλλογισμὸς ἐντελής, ἀλλὰ καθόσον τῆς συλλογιστικῆς μεταλαμβάνει δυνάμεως, εἰς τὰ συλλογιστικὰ ἀνάγεται χήματα, καὶ ἀκολουθῶς τῆ ἐκτεθείσῃ μεθόδῳ.

Τ Μ Η Μ Α Τ Ρ Ι Τ Ο Ν .

Περὶ ὑποθετικῶν Συλλογισμῶν.

Ο ὑποθετικὸς Συλλογισμὸς ἄτε δὴ τὸ πιστὸν ἔχων ἐξ ὑποθέσεως, καὶ μὴ ἐντελής ὢν καθ' αὐτὸν εἰς ἀπόδειξιν, οὐδαμοῦ φαίνεται λόγου ἀξιοθεῖς προηγουμένως παρὰ τῷ φιλοσόφῳ, ἀλλ' εἴπου καὶ παρέληπται, εἰς τελευτέραν γέγονε τοῦ κατηγορηκοῦ συλλογισμοῦ διδασκαλία. Ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ παρόντος προθέμενος ὁ φιλόσοφος δεῖξαι μηδὲν ἔξω τῶν ἐκτεθέντων τελῶν χημάτων συλλογισμὸν γίνεσθαι, καὶ τῶν ὑποθετικῶν μνείαν πεποιήται. ἐν δὲ κεφαλαίῳ κθ'. ἵνα δείξῃ, ἐπὶ πάντας ὁμοίως ἐκτείνεσθαι τὰς Συλλογισμὰς τὴν περὶ διάρσεως μέθοδον τῶν προτάσεων ἢ ψατο μὲν καὶ τῶν ὑποθετικῶν, ἀλλ' ἄκροις ὡς φασὶ χείλεσιν, ὡς περ καὶ ἐν τῷ μ'. κεφαλαίῳ, ἐν ᾧ ἐπιμελέστερον εἶπεν περὶ αὐτῶν ἐπαγγέλεται, οὐδὲν μόνον τοιοῦτον αὐτοῦ φέρεται σύγγραμμα. Θεόφραστος δὲ παρ' Ἀλεξάνδρῳ, πλατύτερον φέρεται περὶ αὐτῶν εἰληφῶς, ἀλλ' οὐχ ἔκει καὶ μέχρις ἡμῶν (ἔσα γ' ἐμὲ εἰδῆσαι) τὸ ἐκείνου περὶ αὐτῶν σιωπημάτων. Ἡμῖν δ' ἐμπης οὐ σμικρὰ τῆς τούτων θεωρίας χρησιμολογίας, πειρατέον τὸν ἐνόντα τρόπον δεικνύστερον περὶ αὐτῶν δελαβεῖν.

Κοι-

Κοινότερον μὲν οὐκ ὀρίσασθαι ἄντις τὸν ὑποθετικὸν συλλογισμόν, οὐ
ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις, ἢ γοῦν ἢ ἑτέρα τυγχάνει γε οὕτα ὑποθετική.
ἀληθέστερον δὲ καὶ σωωδέα μᾶλλον τῆ ἁφροσύνης τοῦ φιλοσόφου, ὑποθετι-
κὸς αὖ εἶναι συλλογισμὸς, οὐ τὸ συναγόμενον ἐξ ὑποθέσεως δείκνυται.
οὕτω γὰρ αὖ καὶ τῷ εἰς ἀδιώατον ἀπάγοντι συλλογισμῷ ἐφαρμώσει.
Παραδείγμασι δὲ ἑσώτερον δηλωθήσεται τὸ λεγόμενον. ἔστω συλλογισ-
μὸς ὑποθετικὸς, οἷον εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος, ἐστὶ καὶ ζῶον, ἀλλ' ἐστὶν ἄνθρω-
πος, ἐστὶν ἄρα καὶ ζῶον. Τούτου ἡ μὲν πρώτη πρότασις ὑποθετικὴ ἐστὶ,
κατηγορικὴ δὲ ἡ δεύτερα, τὸ δὲ συμπέρασμα αἰεὶ ἐπιτετατὴ τῆ ἐξ ὑποθέ-
σεως. Καλεῖται δὲ τὸ μὲν εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος ἡγούμενον, τὸ δὲ ἐστὶ καὶ
ζῶον ἐπόμενον. καὶ τὸ μὲν ἡγούμενον ὑποκειμένῳ ἀναλογεῖ, τὸ δὲ ἐπό-
μενον τῷ κατηγορουμένῳ. τῷ γὰρ ἡγούμενῳ ὡς ὑποκειμένῳ τὸ ἐπόμενον
ἐπιφέρεται. Τὸ δὲ ὅλον τοῦτο εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ ζῶον, συνημμέ-
νον ἡκεῖθεν, ἐπίσπε δὲ καὶ συνεχὲς λέγεται. Τὸ δὲ ἀλλαμῶ ἐστὶν ἄν-
θρωπος, (ὅπερ ἐστὶν ἡ κατηγορικὴ πρότασις,) ὅτε μὲν μεταλήψιν καὶ
μεταλαμβάνόμενον ὁ φιλόσοφος καλεῖ, ὅτε δὲ πρόσληψις καὶ προσλαμ-
βανόμενον λέγεται. Οὐχ ἀπλῶς δὲ, ἀλλ' ἰσῶκα μὲν ἐγκεῖται τῷ συ-
νημμένῳ, τὸ ἐν τῇ κατηγορικῇ προτάσει ὑπάρχον, τῶσκαῦτα μεταλή-
ψις ἢ κατηγορικὴ καλεῖται πρότασις, καὶ μεταλαμβάνόμενον, ὡς ἐπὶ
τοῦ ἐκτεθέντος ἔχει ὑποδείγματος. τὸ γὰρ ἄνθρωπος, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ
τῆς κατηγορικῆς προτάσεως, ἐνυπάρχει καὶ τῷ συνημμένῳ, καίτοι ἁφρο-
σῶς. ἐν ἐκείνῳ μὲν ἦ ὡς ἐν ὑποθέσει καὶ ἀκολουθία κείται. ἐπὶ ταύτης
δὲ ὡς ὑπάρχον, καὶ κατηγορικῶς τίθεται. Ἐφ' ὧν δὲ ἐν τῇ κατηγορικῇ
προτάσει λαμβάνεται τις ὅρος ἐκ ἐνυπάρχων τῷ συνημμένῳ, ἀλλ' ἔξω-
θεν προστιθέμενος, πρόσληψις καὶ προσλαμβάνόμενον ἢ πρότασις λέ-
γεται. οἷον εἴτι δοξάζει Πλάτων, τοῦτο καὶ ὁ φιλόσοφος. ἀλλ' ὁ Πλά-
των δοξάζει ἀθάνατον τὴν ψυχὴν, ἄρα καὶ ὁ φιλόσοφος. Ἐνταῦθα οὐκ
τὸ δοξάζειν ἀθάνατον τὴν ψυχὴν, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ κατηγορικῇ προτά-
σει, οὐκ ἐνυπῆρχε τῷ συνημμένῳ, ἀλλ' ἔξωθεν προσείληπται. Ὅθεν
πρόσληψις καὶ προσλαμβάνόμενον ἢ τοιαύτη πρότασις οὐκ ἀπεικότως
ὀνομάζεται.

Διαίρεσις τοῦ ὑποθετικοῦ Συλλογισμοῦ καὶ πρῶτον τῆς δι' ὅλου ὑποθετικῶν.

Διαιρεῖται δὲ γενικῶς ὁ ὑποθετικὸς Συλλογισμὸς εἰς τε τοὺς δι' ὅλου ὑποθετικούς, καὶ μικτούς. Καὶ δι' ὅλου μὲν εἰσὶν ὑποθετικοὶ, ὧν ἀμφότεραι αἱ προτάσεις εἰσὶν ὑποθετικαί, ὁμοίως καὶ τὸ συμπέρασμα, δικτικοὶ δὲ εἰσὶν οὐδεμιᾶς ὑπάρξεως, ἀλλ' ἀκολουθείας μόνον, ὧν τριμερῆ ποιεῖται τὴν διαίρεσιν ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὸ τρίτον τῆς συλλογιστικῶν γημάτων.

Πρῶτον μὲν τίθησι τρόπον ἀναλογουῦντα τῷ πρώτῳ γήματι, ἐν ᾧ ἡ δευτέρα πρότασις ἀρχεται, ὅθεν ἡ πρώτη λήγει, οἷον εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος, ἐστὶ καὶ ζῶον. εἰ ἐστὶ ζῶον ἐστὶ οὐσία, εἰ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος, ἐστὶν οὐσία. Ἐξίσι δὲ καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ τρόπου καὶ ἀνάπαλιν ληφθῆναι τὸ συμπέρασμα, οὐ μὲν ἀπλῶς, ἀλλὰ συὺ ἀντιθέσει. οἷον, εἰ μὴ οὐσία, οὐδὲ ἄνθρωπος.

Δεύτερος ἐστὶν ὁ τρόπος τῷ δευτέρῳ γήματι ἀναλόγως, ὑπὸ διαφορεῶν ἀρχομενίας ἔχων τὰς προτάσεις, καὶ εἰς ταυτὸν ληγούσας. οἷον, εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος, ἐστὶ καὶ ζῶον, εἰ ἐστὶ λίθος, οὐκ ἐστὶ ζῶον. εἰ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος, οὐκ ἐστὶ λίθος. Ἐπὶ τούτου δὲ οὐ συναγεται καταφατικὸν πρόβλημα, εἰμὴ (1) παρὰ τὴν ὕλην.

Τρίτος ὁ τρόπος ἐστὶν ἐν ᾧ ἀμφότεραι αἱ προτάσεις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχόμεναι, εἰς διάφορα λήγασιν. οἷον, εἰ ἄνθρωπος, λογικόν. εἰ μὴ ἄνθρωπος, ἄλογον. εἰμὴ ἄρα ἐστὶ λογικόν, ἄλογον. οὐ μὲν καὶ ἀνάπαλιν. οὐ γὰρ ἀντισρέφει ἐπὶ τούτου τὸ συμπέρασμα. οἷον εἰ ἄνθρωπος καὶ λογικόν, εἰ ἄνθρωπος καὶ αἰσθητικόν, εἰ ἄρα λογικόν, καὶ αἰσθητικόν, οὐκ ἀληθές δὲ καὶ ἀντισρέφεται εἰπεῖν, εἰ ἄρα αἰσθητικόν, καὶ λογικόν. Αἰτιον δὲ, ὅτι ἐπὶ τοῦ τρίτου γήματος, ὑδὲν συναγεται καθόλου πρόβλημα. διὸ εἰ μὲν δεῖ ἀληθεῖν τὸ συναγόμενον, ἀνάγκη ἐπὶ μέρους, εἰ ἐστὶ τι αἰσθητικόν, (οἷον ἄνθρωπος) ἐστὶ καὶ λογικόν. ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ τούτων ἀπάντων τὸ συναγόμενον, τῆ χειρόνι τῆς προτάσεων κατὰτε ποσὸν καὶ πλείον.

Περὶ Μικτῶν.

Μικτοὶ δὲ εἰσὶν ἐξ ὑποθέσεως Συλλογισμοὶ, ὧν ἢ ἑτέρα πρότασις ἐστὶ κατηγορική, οἱ καὶ ὑπαρξίν κατασκαδάζουσιν, οὐ μὲν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως, οἷον τινὸς ὄντος, ἢ μὴ ὄντος, τί ἐστίν, ἢ τί οὐκ ἐστίν. Τούτων οἱ μὲν κατὰ σιωπείαν λέγονται, ὧν συνεχὲς εἶναι τῆς ἡγουμένῃ τὸ ἐπόμενον τίθεται. οἷον, εἰ ἐστίν ἄνθρωπος, ἐστὶ καὶ ζῶον. Οἱ δὲ κατὰ διάζυξιν, οἱ καὶ διαζυκτικοὶ λέγονται, ὧν διεζυγμένου τιθέμεθα τῆς ἡγουμένῃ τὸ ἐπόμενον. οἷον, ἢ ἡμέρα ἐστίν, ἢ οὐκ. Χρῶνται δὲ ὡς τὰ πολλὰ οἱ μὲν κατὰ σιωπείαν τῆς σιωπητικῆς μορφῆς, οἱ δὲ κατὰ διάζυξιν τῆς διαζυκτικῆς.

Περὶ τῶν κατὰ σιωπείαν.

Τῶν μὲν οὐκ κατὰ σιωπείαν δύο ἔσοποι εἰσὶν, ὁ μὲν τῆς θέσεως τοῦ ἡγουμένου κατασκαδάζων τὸ ἐπόμενον, οἷον εἰ ἔχει, κινεῖται, ἀλλ' ἔχει, ἄρα κινεῖται. καὶ οὕτως. εὖτα σοφία, καὶ βουλαὶ ἀγαθαί, Ἄθλιώσιν ἐστὶ σοφία, ἄρα καὶ βουλαὶ ἀγαθαί.

Δεύτερος ἔσοπος τῆς κατὰ σιωπείαν ἐστίν, ὁ τῆς ἀπαίρεσιν τοῦ ἐπομένου σιταναιρῶν τὸ ἡγούμενον. οἷον, εἰ ἔχει κινεῖται, ἀλλ' οὐ κινεῖται, ἄρα οὐ ἔχει. Ἔστι δ' ὅτε καὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐπομένου σιτανεῖται τὸ ἡγούμενον, οὐκ αἰεὶ δὲ, ἀλλ' ἐφ' ὧν μόνον ἀντιστρέφουσιν οἱ ὅροι τότε ἡγούμενον δηλαδὴ καὶ ἐπόμενον. Ὅθεν οὐδὲ τρίτος ἀποτελεῖται ἔσοπος, ὅτι παρὰ τὴν ἕλκω, καὶ οὐ διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ λόγου ἔχει τὸ ἀναγκαῖον. ἐπεὶ τούτους δὲ ἀνάγονται οἱ ἀπὸ τοῦ μᾶλλον, καὶ ἥττον, καὶ ὁμοίου, καὶ ἐναντίου συλλογισμοί, οὓς ὁ Φιλόσοφος κατὰ ποιότητα ἐκάλεσε, διὰ τὸ παρεπόμενα ταῦτα εἶναι τοῦ ποιού. Συλλογιζόμεθα δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ μᾶλλον ἀνασκαδαστικῶς. οἷον, ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔσοπου, εἰ οὐκ ἔξει τῆς Βασιλεῖς δευτέρας περὶ τῆς ἀλλοτριῶν, πολλῶ μᾶλλον οὐδὲ τῆς Ἰδιώτης, ἀλλ' τὸ πρῶτον, ἄρα καὶ τὸ δεύτερον. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἥττον κατασκαδαστικῶς ὡδὲ. εἰ τῆς Ἰδιώτης ἔξει δευτέρας περὶ τῆς ἰδίως, πολλῶ μᾶλλον καὶ τῆς Βασιλεῖς, ἀλλ' ἐκείνῃ, ἄρα καὶ τούτῳ. Τοῖς δὲ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρω κατὰ τὸν τρόπον τε κατασκαδαστικῶς καὶ ἀνασκαδαστικῶς. πρὸς μὲν κατασκαδαστικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἔσοπου ὡδὲ. εἰ ἐπὶ τῆς νηὸς Ἀρσίνδω ἐκλέγεται ὁ κυ-

βερνήτης, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως ὁ Ἡγεμῶν, ἀλλ: τὸ πρῶτον, ἄρα καὶ τὸ δεύτερον. καὶ οὕτως ἀνασκαδασικῶς. ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ τῆς νῆος ὁ κυβερνήτης, τοῦτο ἐπὶ τῆς πόλεως ὁ Ἡγεμῶν, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ τῆς νῆος οὐ Πλουτίδῳ ἐκλέγεται ὁ κυβερνήτης, ἄρα οὐδὲ ἐπὶ τῆς πόλεως ὁ Ἡγεμῶν. ὁ γὰρ καὶ οὕτω χηματίσας ὁμοίως ὑποτίθεται τὸ, εἰ τῷ ὁμοίως ἐχόντων, θάπερον ἔχει τι, ἢ οὐκ ἔχει, καὶ θάπερον ἔχειν, ἢ μὴ ἔχειν. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναγάγει αὐτὶς ἐπὶ τοὺς αὐτοὺς, καὶ τοὺς διὰ τοῦ ἴσου, μείζωνος, καὶ ἐλάττωτος. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου συλλογιζόμεθα οὕτως. εἰ τὸ πλῆθος τῷ σεφῶν σωτηρία ἐστὶ τῆς πόλεως, τὸ πλῆθος τῷ ἀμαθῶν φθορά ἐστὶν αὐτῆς. ἀλλ: τὸ πρῶτον ἐστὶν ἀληθές κατὰ τὸν Σολομῶντα, ἄρα καὶ τὸ δεύτερον. Ἐκάπερος δὲ τῷ εἰρημνίων ἔστων, τετραχῶς ποικίλλεται ἐγχωρεῖ.

Ποτὲ μὲν γὰρ ἀμφότερα τὸ, τε ἠγούμνηον καὶ ἐπόμνηον καταφατικά ὑπάρχουσιν, ὡς ἔχει τὰ ἐκτεθέντα ἐν ἀρχῇ ὑποδείγματα.

Ποτὲ δὲ ἀμφότερα ἀποφατικά. οἷον, ἐπὶ τοῦ πρώτου τρόπου, εἰ οὐκ ἐστὶν ἀνθρωπος, οὐδὲ ζευματικός. ἀλλ: οὐκ ἐστὶν ἀνθρωπος, ἄρα οὐδὲ ζευματικός. Καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἔστων, οἷον εἰμὴ ἐστὶν ἀνθρωπος οὐδὲ ζευματικός. ἀλλ: ἐστὶ ζευματικός, ἄρα καὶ ἀνθρωπος.

Ἐνίοτε δὲ τὸ μὲν ἠγούμνηον ἔχουσι καταφατικόν, τὸ δὲ ἐπόμνηον ἀποφατικόν. ὑπόδειγμα τοῦ πρώτου ἔστων. εἰ τὸδε ἐστὶν ἵππος, οὐκ ἐστὶν ἀνθρωπος, ἀλλ: ἐστὶν ἵππος, οὐκ ἄρα ἐστὶν ἀνθρωπος. καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τρόπου, οἷον, εἰ ἐν ἡμῶν ἀνθρωπος, οὐκ αὐποτε ἦλγει. ἀλλ: ἀλγεῖ, οὐκ ἄρα ἐστὶν ἐν.

Ἐστὶ δ' ὅτε καὶ ἀνάπαλιν. ἀποφατικῶν γὰρ ὄντος τοῦ ἠγούμνηου, ἐνδέχεται τὸ ἐπόμνηον εἶναι καταφατικόν. Παράδειγμα τοῦ πρώτου τρόπου, εἰ οὐ νοσεῖ ὑγιαίνει, ἀλλ: οὐ νοσεῖ, ἄρα ὑγιαίνει. Καὶ τοῦ δευτέρου τρόπου, εἰ μὴ ὁ ἀνθρωπος ἡμῶν δεκτικός ἐπισήμης, ἡμῶν ἂν ἄλογον, ἀλλ: ἐκ ἐστὶν ἄλογον, ἄρα ἐστὶ δεκτικός ἐπισήμης.

Περὶ τῶν κατὰ διάζευξιν.

Τοῖς δὲ ζευματικῶς χρώμεθα ἐπὶ τῷ ἀντικειμένῳ, ὧν τὰ μὲν εἰσὶν ἄμεσα, τὰ δὲ ἔχοντά τι μέσον. Καὶ τῷ ἐχόντων μέσον, ἐν ἐπίοις μὲν ὠρεσμῶν ἐστὶ τὸ μεταξὺ, ἐν ἐπίοις δὲ ἀόρεσον. Ἐπὶ μὲν οὖν τῷ ἀμέσως ἀντικειμένῳ, κατὰ διάζευξιν, ὑποθετικῶς συλλογιζόμεθα,

θα, τῆ θάτερου θείσει, ἢ ἀναιρέσει, θάτερον ἀναιρουῦτες ἢ σιωπασάγοντες. οἷον, ὁ τετραδικὸς ἀριθμὸς, ἢ ἄρτιός ὄσιν, ἢ περιττός, ἀλλ: οὐκ ἔσιν ἄρτιος, ἄρα περιττός.

Ἐπὶ δὲ τῆ ἐχόντων μέσον, ὠρισμένον δὲ, ἢ τῆ θείσει τῶ εὐός, ἀναιρέμεν τὰ λοιπὰ, οἷον ὁ τετραδικὸς ἀριθμὸς, τῶ τετραδικῷ, ἢ μείζων ἔσιν, ἢ ἴσος, ἢ ἐλάττων, ἀλλ: ἔσιν ἐλάττων, οὐκ ἄρα ἐσὶ μείζων ἢ ἴσος. ἢ τῆ λυπόρασει τῆ ἄλλων σιωπασάγομεν τὸ λειπόμενον. οἷον, ὁ τετραδικὸς ἀριθμὸς τοῦ τετραδικῷ, ἢ μείζων ἔσιν, ἢ ἴσος, ἢ ἐλάττων, ἀλλ: οὐκ ἔσιν μείζων, οὐτ' ἴσος, ἄρα ἐλάττων.

Ἐπὶ δὲ τῆ ἐμμίσως ἀντικειμένων, καὶ ἄοριστον ἐχόντων τὸ μέσον, τῆ θείσει τοῦ εὐός, τὰ λοιπὰ ἀναιρουῦμεν, συλλογιζόμενοι ὧδε. ὁ κύκλος οὐχ ἅμα ἐσὶ λευκὸς καὶ κίρρός, ἢ φαιὸς, ἢ ξανθὸς, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ: ἐσὶ λευκός, ἄρα οὐδὲν τῆ λοιπῶν ἄλλων. Καὶ ἐπὶ τῆ λοιπῶν δὲ ἀντικειμένων ὁμοίως ἔξει, οἷον ἐπὶ τῆ κατὰ λυπόρασιν καὶ κατὰ φασιν, οἷον οὐχ ἅμα ταυτὸν ὄσιν ποιὸν, καὶ ποσόν, ἢ πρὸς τι, ἢ ποῦ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ: ἐσὶ ποσόν, οὐδὲν ἄρα τῆ λοιπῶν. Οὐκ ἐγχωρεῖ δὲ ἐπὶ τῆ ποιούτων τῆ ἀναιρέσει τῆ ἄλλων παρὰ τὸ εὐ, εἰσενεγκεῖν τὸ λειπόμενον, οὐ γάρ ὄσιν ἀπαριθμήσασθαι τὰ μεταξὺ ἀόριστα ὄντα.

Περὶ τῆς εἰς ἀδιώατον ἀπαγωγῆς.

Εἶδος δὲ (1) τύπων ἐσὶ, καὶ ἢ εἰς ἀδιώατον ἀπαγωγή, ὡς ἐπαυθα τίθησιν ὁ φιλόσοφος. Ὑποθετικοὶ γάρ εἰσι συλλογισμοὶ πάντες, ὡς ὁ φιλόσοφος ἐπὶ τοῦ παρόντος διδάσκει, οἷς τὸ εἶξ ἀρχῆς ζητέμενον, δι' ὁμολογίας, ἢ τινὸς ἄλλης ὑποθέσεως περαίνεται. τοιαύτη δὲ ἐσὶ καὶ ἢ εἰς ἀδιώατον ἀπαγωγή. ἢ γὰρ δεῖξαι καὶ ἐπὶ ταύτης τοῦ τὴν ἀρχὴν ζητουμένου, κατὰ διάζευξιν γίνεται. ἢ γὰρ τὸ δ' ἐσὶ τὸ μέρος τῆς ἀντιφάσεως ἀληθές ἢ ἐκείνο, ἀλλὰ τὸδε μὲν μὴ εἶναι, δείκνυται διὰ συλλογισμοῦ τοῦ ἀδιώατον τι συνιέναι ὑποπεθετός, λείπεται ἄρα τὸ ἕτερον ἀληθές εἶναι. λέγοιτο μόντοι καὶ κατηγορικὸς συλλογισμὸς, καθὸ προηγουμένως ἀδιώατον τι κατηγορικῶς σιμάγει.

Τίνα τρόπον ὑπὸ τὰ συλλογιστικὰ τεῖα γήματα αἰ-
 ὑποθετικοὶ ἀνάγονται. Συλλογισμοί.

Ἐπεὶ δὲ τῶν συλλογισμῶν ἕκαστος ὑπότι γήμα τελεῖν ἀνάγκη συλ-
 λογιστικόν, ἢ τῶν εἰρημνῶν τινὶ τελῶν, ἢ παρὰ ταῦτα τινὶ ἑτέρῳ.
 Ἀλλ' ἔπειρον μὲν τῶν τελῶν ἐκτός, οὔτε Ἀριστοτέλης ἐδίδασκεν, οὔτε μετ'
 ἐκεῖνον ἄλλος τις δέμειρε, εὐ ἔχειν ἀπέδειξε. Ἐπὶ δὲ τὰ ἐκτεθέντα
 τεῖα γήματα μόνον εἶδεν ἀναγομνῶν ὁ Φιλόσοφος τοὺς ἀληθεῖς καὶ κυ-
 εῖως συλλογισμοὺς, οἷοι εἰσὶν οἱ κατηγορητικοί. Τοὺς δὲ ὑποθετικούς κ
 δὲ συλλογισμὸς οἶεται καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλ' ὑποθέσεις μόνον, ἔν τρῶ-
 πον οὐ δὲ γήμα ὅλως αὐτοῖς ἀποδίδωσι συλλογιστικόν. ἀνάγκη γάρ
 πάντα συλλογισμῶν, ὡς αὐτὸς φησὶν ἢ ὑπάρχειν τί, ἢ μὴ ὑπάρχειν
 δεῖκνυῖναι, καὶ τοῦτο ἢ καθόλου, ἢ κατὰ μέρος. Τῶν δὲ ὑποθετικῶν
 συλλογισμῶν, οἱ μὲν δὲ ὅλου ὑποθετικοὶ εἰς δεῖξιν τοῦ εἶναι τί, ἢ μὴ
 εἶναι παντάπασιν ἀλλήσοι. οὔτε γάρ ὑπάρχειν τί τινὶ, οὔτε μὴ ὑπάρ-
 χειν, ἔτε καθόλου, οὔτε ἐπὶ μέρους δεῖκνύουσιν, ὅθεν οὐδὲ συλλογισμὸς
 ὅλως. οἱ χρεία συλλογισμῶν μὴ παρέχοντες, εἰδὲ μνήμης ἠξιώθησαν πα-
 ρὰ τῷ Φιλοσόφῳ. Οἱ δὲ μικτοὶ δεῖκνύουσιν μὲν τι εἰς ὑποθέσεως, ἀλλὰ
 διὰ τῶν κατηγορητικῶν, ὧν εἰς δεῖξιν δέονται τῷ εἰς ἀρχῆς προτεθέντος. δὴ
 ὁ Φιλόσοφος διὰ τῶν τοιούτων δεῖκνύεται συλλογισμῶν διδάσκει, τὸ μὲν
 εἰς ὑποθέσεως, τὸ δὲ κατηγορητικῶς. καὶ τὸ μὲν κατηγορητικῶς ἀποημ-
 μῶνως διὰ τοῦ κατηγορητικοῦ δεῖκνύεται συλλογισμῶ, τὸ δὲ λοιπὸν ὅπερ
 ἔν τῷ εἰς ἀρχῆς εἰς δεῖξιν ἀποκείμενον, ἤρτηται μὲν τῆς κατηγορητικῆς δεῖ-
 ξεως, περιμένεται δὲ δι' ὁμολογίας, ἢ τινὸς ἄλλης ὑποθέσεως. οἷον ἐπὶ
 τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς, θάτερον μὲν ὅπερ εἰς ἀδύνατον, δεῖκνύεται
 κατηγορητικῶς. ὁ δὲ εἰς ἀρχῆς εἰς δεῖξιν ἀποκείμενο, οὐ διὰ συλλογισμοῦ
 δεῖκνύεται, ἀλλ' εἰς ὑποθέσεως τῆς δεῖν θάτερον μέρος τῆς ἀντιφάσεως
 ἀληθεῖν. Ἐξέχεται μὲντοι ἢ τούτου δεῖξιν τοῦ κατηγορητικοῦ συλλογισ-
 μῶ, δι' οὐ ἀδύνατον τι ἐδείκνυτο ἔπειθαι, εἰ δὲ εἴη τὸ ἑτερον τῆς ἀντιφά-
 σεως μέρος. Ἐνὶ δὲ λόγῳ εἰπεῖν τὸ μὲν τῆς ἀκολουθίας ὅτι ἢ ἢ εἰς
 ὑποθέσεως, ἢ ὁμολογίας ἤρτηται, τὸ δὲ εἶναι, ἢ μὴ εἶναι τὸ ὑποτιθέ-
 μων, τῶν κατηγορητικῶν δεῖκνύεται συλλογισμῶ. Ὡσαύτως δ' ἔχει κ' ἐπὶ
 τῶν ἄλλων τῶν εἰς ὑποθέσεως συλλογισμῶν. Τὸ γὰρ εἰς ἀρχῆς ζητούμε-
 νον, καὶ οὐ τῆς δεῖξεως πρώτως ἐπὶ τῶν τοιούτων σοχαζόμεθα, εὐ διὰ
 συλλ

συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως δεικνύται. ἕτερον δέ τι συλλογισμῶν δεικνύται; δηλονότι τὸ μεταλαμβανόμενον, οὐ δειχθέντος, τὸ ἐξ αρχῆς ζητούμενον συνίσταται ἀληθεύειν διὰ τῶν ὑποθέσεων. Ὁ δὲ φιλόσοφος ἐπὶ πασῶν φησὶ τῶν ὑποθετικῶν πρίσεων, ὁ μὲν κατηγορηκὸς συλλογισμὸς πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον γίγνεται δηλαδή, οὐ πρὸς τὸ τῶν ἀρχῶν ἐπιτεῖται, ἀλλὰ πρὸς τὸ μεταληφθέν, ἢτοι τῶν κατηγορηκῶν πρότασιν, πρὸς τὰ μεταφέροντες τῶν ζήτησιν, κατηγορηκῶν δεικνύμενον συλλογισμῶν, ἢς δειχθείσης ψευδοῦς, ἀληθῆς εἶναι τὸ τῶν ἀρχῶν ζητούμενον ὑποτιθέμεθα. Τὸ δὲ ἐξ αρχῆς ζητούμενον φησὶ, περαίνεται δι' ὁμολογίας, ἢ τινὲς ἄλλης ὑποθέσεως. Πρόδηλον οὖν ὅτι οἱ ὑποθετικοὶ συλλογισμοί, οὐδὲν καθ' ἑαυτοὺς δεικνύουσιν, ἀλλὰ διὰ τῶν κατηγορηκῶν, δι' ὧν καὶ εἰς τὰ ἐκτεθέντα τελεῖα ἀνάγονται χήματα ἕκαστος, ὑφ' ὃ ὁ κατηγορηκὸς περιέχεται. Τούτους δὲ δι' ὅλου ὑποθετικούς, ὁ Ἀλέξανδρος ἀνάγει καθ' ἑαυτοὺς εἰς τὰ ἐκτεθέντα τελεῖα συλλογιστικὰ χήματα, κατὰ τῶν χήσιν τῆς μέσου πρὸς τὰ ἄκρα. καὶ κατηγορηκῶς δὲ τὸν μὲν πρῶτον ἐπὶ τὸ πρῶτον, τῆς πρώτης προτάσεως ἐλάττωτος γινομένης, τῆς δὲ δεύτερας, μείζονος, ὁ δὲ δεύτερος καὶ τρίτος ἐπὶ τὸ δεύτερον, καὶ τρίτον, (τῶν ὑποθετικῶν μορίων περιαιρεθέντων) ἀναχθῆσονται. οἷον τοῦ πρώτου τρόπου, Εἰ ἄνθρωπος ζῶν, εἰ ζῶν οὐσία, εἰ ἄνθρωπος ἄρα οὐσία, ἀνάγεται εἰς τὸ πρῶτον χήμα οὕτως. εἴρηται γὰρ ὅτι ἐν ταῖς ὑποθετικαῖς, τὸ μὲν ἡ γούμενον ὑποκειμένου χώραν ἔχει, τὸ δὲ ἐπόμενον κατηγορουμένου. ἔσαι οὖν μείζων, ἢ οὐσία κατὰ τοῦ ζῶντος. ἐλάττων, τὸ ζῶν κατὰ ἀνθρώπου. καὶ τὸ συμπέρασμα, ἢ οὐσία ἄρα κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. Τοῦ δὲ δεύτερου τρόπου. Εἰ ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ζῶν, εἰ ἐστὶν οὐσία, οὐ πάντως καὶ ζῶν, εἰ ἄρα ἐστὶν οὐσία, οὐ πάντως καὶ ἄνθρωπος. ἀνάγεται ἐπὶ τὸν τρίτον τοῦ δὲ τρίτου τρόπου τὸν γραφοδόν.

Γρά Πᾶς ἄνθρωπος ζῶν,
 ψο Οὐ πᾶσα οὐσία ζῶντος,
 δο Ἄρα οὐ πᾶσα οὐσία ἄνθρωπος.

Τὸ ζῶν καὶ παντὸς ἀνθρώπου,
 Τὸ ζῶν οὐ καὶ πάσης οὐσίας.
 Ὁ ἄνθρωπος ἄρα καὶ πάσης οὐσίας.

Τοῦ δὲ τρίτου τρόπου δι' ὅλου ὑποθετικὸς, οἷον εἰ οὐκ ἐστὶ ζῶν, οὐ δὲ ἄνθρωπος, εἰ ἐστὶ ζῶν, ἐστὶν οὐσία, εἰ ἐστὶν ἄρα οὐσία, οὐ πάντως καὶ ἄνθρωπος. ἀναλύονται καὶ οὗτοι καὶ εἰς τὸ πρῶτον χήμα κατηγορηκῶς, καὶ εἰς τὸ τρίτον. τῶν γὰρ πρώτων καθόλου οὐσαν ἀπορατικῶς, εἰς καθόλου μεταληπτεῖν καταφατικῶς. ταυτὸν γὰρ δυνάμει τὸ εἰ οὐκ ἐστὶ ζῶν οὐδὲ ἄνθρωπος, τῶν, τὸ ζῶν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου. ἢ αὐτὴ γὰρ ἐστὶ συν-

ἀρτι-

αὐτιθέσει ἀντετραμμείη. προδόντες οὐκ ἢ τὴν λοιπὴν αὐτὴ μείζονος, συλλογιζόμεθα ἐν τῷ πρώτῳ γήματι ὡδί. Ἡ οὐσία κατὰ παντός ζῶου, τὸ ζῶον καὶ παντὸς ἀνθρώπου, καὶ ἡ οὐσία ἄρα κατὰ παντὸς ἀνθρώπου. Εἰ δὲ μετασφραγίη ἡ ἐλάττων μετατιθεμένης τῆς προτάσεως, σωάγεται καὶ ἐν τῷ τρίτῳ γήματι μερικὸν καταφατικόν. οἶον.

Ὁ αὐτὸς κατὰ τινος ζῶου,

Τί ζῶον αὐτός.

Ἡ οὐσία καὶ παντός ζῶου,

Πᾶν ζῶον οὐσία,

Ὁ αὐτὸς ἄρα κατὰ τινος οὐσίας.

Ἄρα τίς οὐσία αὐτός.

Τινὲς δὲ καὶ τὸς μικτὸς ἀνάγουν εἰς τὰ ἐκτεθέντα γήματα. τὸς μὲν κατὰ σωάφιν τοῦς τῆ θέσει τοῦ ἡγουμένου σιμεισάγοντας τὸ ἐπόμενον, ἐπὶ τὸ πρῶτον γήμα. ταυτὸν γὰρ δύναται τὸ, εἰ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐστὶ καὶ ζῶον, καὶ πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον. τὸ δὲ ἄλλ: ἐστὶν ἀνθρώπος, καὶ ὅδε ἐστὶν ἀνθρώπος, καὶ ὅλως τῆ ἐπὶ μέρους καταφατικῆ σιωπικτείνεται. ὡς τε σωάγεται ἐν τῇ σαπίδι μερικὸν καταφατικόν, ἄρα οὗτος ἐστὶ ζῶον. Διὸ καὶ ἐν τῇ ἀναίρεσει τοῦ ἡγουμένου, οὐκ ἐστὶν ἀελεῖν τὸ ἐπόμενον. ἀναγεται γὰρ ὁ συλλογισμὸς ἐπὶ τὸ πρῶτον γήμα, τὴν ἐλάττωνα ἔχων ἀποφατικῶ. οἶον, Εἰ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐστὶ καὶ ζῶον. ἀλλ: οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἄρα οὐδὲ ζῶον. Πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, οὗτος οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἄρα οὐδὲ ζῶον. Οἱ δὲ διὰ τοῦ ἐπομένου σιμεισάγοντες τὸ ἡγούμενον, ἐπὶ τὸ δεύτερον γήμα ἀνάγονται. Ὅθεν ὁ μὲν τῆ ἀναίρεσει τῆ ἐπομένου, σιμεισάγων τὸ ἡγούμενον, χρήσιμος. συμπεραίνει γὰρ ὑποφατικὸν πρόβλημα. οἶον, Εἰ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐστὶ καὶ ζῶον, ἀλλ: οὐκ ἐστὶ ζῶον, ἄρα οὐδὲ ἀνθρώπος. Πᾶς ἀνθρώπος ζῶον, ὅτος καὶ ἐστὶ ζῶον, ἄρα οὐδὲ ἀνθρώπος. Ὁ δὲ τῆ θέσει τοῦ ἐπομένου σιμεισάγων τὸ ἡγούμενον, ἀχρηστος. συμπεραίνει γὰρ καταφατικῶς ἐν τῷ δευτέρῳ γήματι παρὰ τοῦς κανόνας. οἶον, Εἰ ἐστὶν ἀνθρώπος, ἐστὶ καὶ ζῶον, ἀλλ: ἐστὶ ζῶον, ἄρα καὶ ἀνθρώπος. Πᾶς ἀνθρώπος ζῶον, ὅτος ἐστὶ ζῶον, ἄρα καὶ ἀνθρώπος. Ἐνίοτε μάλιστα εὐχρηστος γίνεται ὁ λόγος παρὰ τὴν ὑπὸ ἡνίκα τῷ ἡγούμενῳ τὸ ἐπόμενον ἀντισρέφει, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου γήματος τῆ ὄρων τῆς μείζονος ἀντισρέφόντων, σωάγεται ἀληθὲς καταφατικὸν πρόβλημα. οἶον, Εἰ ἐστὶ λογικόν, ἐστὶ καὶ γελασικόν, ἀλλ: ἐστὶ γελασικόν, ἄρα καὶ λογικόν. Πᾶν λογικὸν γελασικόν, οὗτος ἐστὶ γελασικόν, οὗτος ἄρα ἐστὶ λογικόν, ἀλλὰ παρὰ κανόνας. Οἱ δὲ διαζευκτικοὶ πάντες εἰς τὸ πρῶτον ἀνάγονται γήμα.

Οἶον.

Οἶον, Ἡ' ἡμέρα ἐστίν, ἢ νύξ,
Ἄλλι' ἐστίν ἡμέρα,
Ἄρα οὐκ ἐστὶ νύξ.

423
Τε Ἡ' ἡμέρα ἐστίν ἡμέρα οὐκ ἐστὶ νύξ,
χνι Νυῦ ἐστίν ἡμέρα,
κός Ἄρα οὐκ ἐστὶ νύξ.

Περὶ τοῦ δαυτέρου τῆς

ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ.

Μετὰ τὴν μέθοδον τῆς τῆς προτάσεων ἀπορίας, καὶ ὅπως ἔχοιμεν τοὺς γενημένους συλλογισμούς ἀναλύειν εἰς τὰ προηρημένα χήματα, ὁ Φιλόσοφος διδάσκει, οἷς τε ἐπιτυχάνομεν ἐν τοῖς τῆς ἀρχαιοτέρων συγγραμμάσι, καὶ οὓς ἂν ἡμῖν προτείνοντες τύχωσιν οἱ προσδεδεγόμενοι. Ἀλλ' ἡμῖν ταῦτα, καὶ ὅτι μὴ πάνυ δυσξυνία δοκοῦσι, καὶ πῶς ἐκ τῆς εἰρημνῶν ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι δηλούμενα, ἔδοξε παραιτητέα, ὡς ῥάδια τοῖς βουλομένοις ποιεῖν ἐκ τῆς ἀριστοτελικῆς λέξεως ἀναλέξασθαι. Μεταβάσι δὲ ἐπὶ τὸ δαυτερον τῆς πραγματείας βιβλίον, ὀλίγ' ἄλλα ἔκτε τοῦ πρώτου καὶ τρίτου μάλιστα κατ' ἐκεῖνο μέρος προσεπιμεθεῖσαι τοῖς εἰρημνῶσι ἔδοξε. Τεμερῆς γὰρ καὶ κεῖνο, ῥηκώτερον διαιρούμενον, ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας εἴρηται. ὣν ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου μέρους τὰς τοῦ συλλογισμοῦ δυνάμεις πολυπραγμονεῖ ὁ Φιλόσοφος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ περὶ αὐτῆς ἐλαττώματα ἐκτίθεται. ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου ὅσα συγγενῆ τοῦ αὐτοῦ διδάσκει.

Περὶ τῆς κύκλω καὶ διαλλήλου Δείξεως.

Τὼν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ περιεχομένων μέρει, εἰ καὶ μηδὲν ἀπόβλητον ἢ καὶ θεωρίας ἐκτός, ἀλλ' ἢ τῆς κύκλω καὶ διαλλήλου δείξεως γνώσεις οὐχ ἢκιστα πάντων ἀναγκαῖα δοκεῖ τοῖς λογικευμένοις. Τὸ μὲν ὅτι πολλοὶ τῆς ἀρχαίων ἦντο πάντων εἶναι ὁμοσημίω, ὡς πάντων δεικνυμένων τῇ κύκλω καὶ διαλλήλω δείξει, ὡν ἀναίρει τὴν δόξαν ὁ Φιλόσοφος ἐν τῷ τρίτῳ Κεφαλαίῳ τοῦ πρώτου τῆς ὑτέρων Ἀναλυτικῶν, καὶ ἐν ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἐστὶν ἰδεῖν τὰς φιλοσοφουῦντας κεχρημένους χήματι δείξεως διαλλήλου.

Φαίνεται δὲ πού καὶ αὐτὸς ὁ Φιλόσοφος κεχρημένος πως δείξει τοιαύτην, ἐν γὰρ (1) τῷ ὀγδόῳ τῆς περὶ φυσικῆς ἀκροάσεως ἀπὸ τῆς αἰδίου κινή-

(1) Ἡ' πῶς Θ.

κινήσεως, τὸ αἰδίον τοῦ κινουῦτος σωμαγαγῶν, ἐπανακάμπτει αὐθις ἀπὸ τῆς αἰδιότητος τοῦ κινουῦτος ἐμπειδύμενος τὸ αἰδίον τῆς κινήσεως.

Τοῖς οὖν δεξινοῦσκειν βουλομένοις ὑγιῶς, καὶ διακεῖναι ἐπὶ τῆς ποιῶν ὀρθῶς, χρήσιμος ἢ ἐνταῦθα παραδιδομένη γνώσις περὶ τῆς κύκλω δειξέως. Λέγεται δὲ κύκλω ἢ τοιαύτη δειξίς ἐκ μεταφορᾶς τῆς γεωμετρικῶν σχημάτων. ὡπερ γὰρ ἐπὶ τῆς ποιούτων ἄπο τῆς αὐτῆς ἀρχόμενοι σημείων, ἀνακάμπτομεν ἐπὶ τῆς αὐτῶν, οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς εἰρημότητος δειξέως, ἄπο τῆς προτάσεων προεῖντες ἐπὶ τὸ σωμαγόμενον, ἀνακάμπτομεν αὐθις ἄπο τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τὰς προτάσεις. Ταύτῳ τοιγαροῦν ὁ Φιλόσοφος τὴν κύκλω δειξίον ὑπογράφων ἐπὶ τῆς παρόντος φησὶν, ὅτι ἐστὶ τὸ διὰ τῆς συμπεράσματος, καὶ τῆς ἀνάπαλιν τῆς κατηγεῖα, τὴν ἑτέραν λαβόντα πρότασιν, συμπεραίνεσθαι τὴν λοιπὴν, ἢ ἐλάμβανεν ἐν ἑτέρῳ συλλογισμῷ. Τέταρα τοιγαροῦν ταῦτα κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν ὑπογραφὴν ἀναγκαίως ἐπὶ τῆς κύκλω ζητεῖται δειξέως. Πρῶτον τοῦ συμπεράσματος ἢ μεταλήψις εἰς πρότασιν. Δεύτερον ἢ πρόσληψις δευτέρας τῆς προτάσεων. Τρίτον ἢ ἀντιστροφή τῆς προσλαμβανομένης τῆς προτάσεων. Καὶ τέταρτον ἢ σωμαγωγὴ καὶ ἄποδειξις τῆς λοιπῆς.

Συμβαίνει δὲ γίνεσθαι τὴν κύκλω δειξίον τελεώτατα μετὰ ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος, κατὰ τὴν πρώτῃ συζυγίαν, καθ' ἣν ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἐνδέχεται δεῖκνυται, ὡς καὶ μάλιστα ἀντιστρέφουσιν οἱ ὄροι, ἀτελέστερον δὲ ἐπὶ τῆς λοιπῶν, ἐν οἷς ἢ ἑτέρα μόνον τῆς προτάσεων δεῖκνυται, καὶ μᾶλλον ἐτι ἀτελέστερον, ἐν οἷς οὐδὲ ἢ ἐκτεθεῖσα ἐπὶ τῆς πρώτης συλλογισμῶν δεῖκνυται, ἀλλ' ἢ ἀντιστρέφουσα ἐκείνη, ἔστιν ὅτε καὶ μεταβάλλεται ἢ κατηγεῖα πρότασις, εἰς ὑποθετικὴν, μὴ ἔξω ἄλλως ἄποδείκνυσθαι.

Τοιγαροῦν ἐπὶ τοῦ πρώτου σχήματος ἐν τῷ πρώτῳ τελεώτατα ἢ κύκλω γίνεσθαι δειξίς ἰσοστροφουμένων τῆς ὄρων. ἀμφοτέραι γὰρ αἱ προτάσεις κατηγεῖα ἄποδείκνυται. ἢ μετὰ καὶ τὸ σωμαγόμενον ἀντετραμμένως λάβωμεν δεξιὰ τριῶν συλλογισμῶν ἢ κύκλω δειξίς περαίνεται.

Πᾶν λογικὸν γελασικόν,	ι	Λαμβάνοντες τὸ συμπέρασμα τῆς πρώτης συλλογισμῶν ἀντὶ μείζονος, καὶ τὰ αὐτὰ
Πᾶς ἄνευ λογικός,	ο	καὶ τὴν ἐλάττω τῆς αὐτῆς πρώτης ἀντετραμμένως ἀντὶ ἐλάττονος πάλιν, σωμαγόμενον τὴν μείζονα τῆς αὐτῆς συλλογισμοῦ.
Πᾶς ἄνευ γελασικός.	†	

Πᾶς

Πᾶς αἶσ γελασικός, † Κατὰ τὰ αὐτά.
 Παῦ λογικὸν αἶσ, ο Ἀντετραμμένως.
 Παῦ ἄρα λογικὸν γε-
 λασικόν.
 Παῦ γελασικὸν λογικόν, ε Ἀντετραμμένως.
 Πᾶς αἶσ γελασικός, † Κατὰ τὰ αὐτά.
 Πᾶς ἄρα αἶσ λογικός. ο

Καὶ αὐθις λαβόντες τὸ συμ-
 πέρασμα τῆ β. συλλογισμῆ
 αὐτὴ μείζονος ἀντετραμμέ-
 νως, καὶ τὴν μείζω τῆ αὐτοῦ
 ὁμοίως αὐτὴ ἐλάττονος καὶ τὰ
 αὐτὰ συνάγομεν τὴν ἐλάττω
 τῆ πρώτης συλλογισμοῦ.

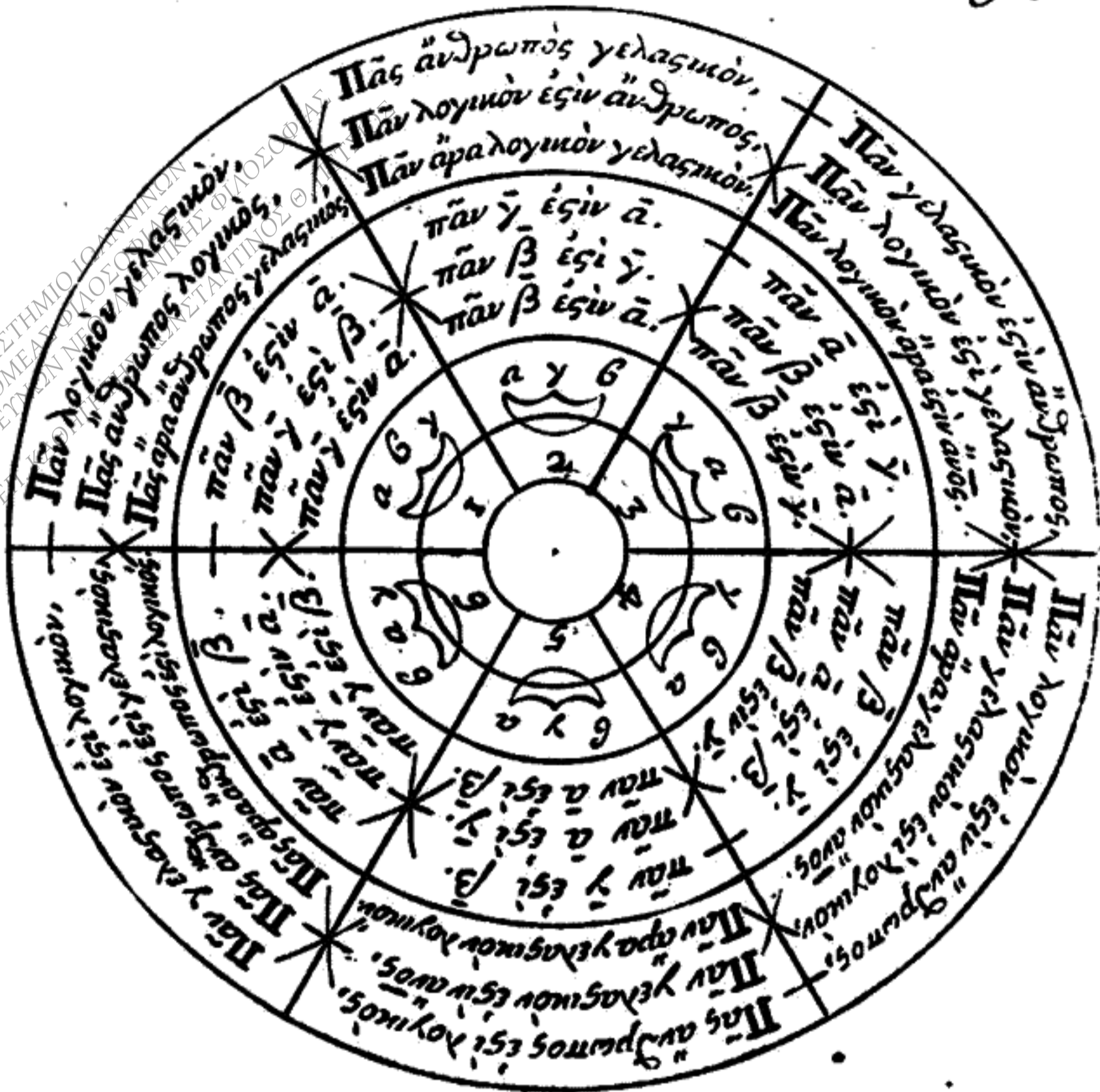
Παθ. 425.

αἰτιατὸν - γελασικόν,
 αἰτιον - λογικόν,
 ἔπονημένον - αἶσ.

Ἦν δὲ μόνον τὴν προσλαμβανομένην ἐκ τοῦ ἀνωτέρου συλλογισμοῦ
 πρότασιν ἀντιστρέφωμεν, ἐξ ἧς συλλογισμῶν, ὡς αὐτὴ ἀμφοτέρων τῶν
 προτάσεων τοῦ α. συλλογισμοῦ συμπερανώμεν, καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως.

ΗΗΗ

Εἴτινα δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦ πρώτου, αὐτὶ μείζονος κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ τὴν ἐλάττω κατὰ χώραν ἀντετραμμείως, συνάγομεν τὴν μείζω τοῦ πρώτου. Πάλιν λαβόντες τοῦ δευτέρου τὴν μείζω κατὰ χώραν ἀλλ' ἀντετραμμείω, ἢ τὸ συμπέρασμα τοῦ αὐτοῦ δευτέρου αὐτὶ ἐλάττωτος κατὰ τὰ αὐτὰ, συνάγομεν τὴν ἐλάττω τοῦ δευτέρου, καὶ καθ' ἑξῆς οὕτως.

Καὶ δὲ

Κατὰ δὲ τὴν συνάγουσαν τὸ καθόλου ὑπορατικὸν πρόβλημα, ἀπελε-
 γέρα ἢ κύκλω γίνεται Δεῖξις. Ἡ μὲν γὰρ ἑτέρα τῆς προτάσεων δείκνυται
 κατηγορικῶς ἢ ὑπορατικῆ, ἢ λοιπὴ δὲ οὐκ ἔτι. οἷον ἐπὶ τὴν Θείασε ἔσω
 συλλογισμός. Οὐδὲν φθαρτὸν αἰδίων, πᾶν γεννητὸν φθαρτὸν, οὐδὲν ἄ-
 ρα γεννητὸν αἰδίων. Τούτου δειχθήσεται μὲν ἢ μείζων κατηγορικῶς διὰ
 τοῦ συμπέρασματος, καὶ τῆς ἐλάττωτος ἀντετραμμείνης, οἷον Οὐδὲν γεν-
 νητὸν αἰδίων, πᾶν φθαρτὸν γεννητὸν, οὐδὲν ἄρα φθαρτὸν αἰδίων. Ἡ δὲ
 ἐλάττων οὐ δείκνυται, διὰ τὸ καταλείπεσθαι ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἀ-
 πορατικὰς, ἐξ ὧν οὐ μόνον ἐ συνάγεται καταρατικὸν πρόβλημα, ἀλλ'
 οὐδὲ ὅλως ὑπορατικὸν ἀναγκαίως. Δείκνυται μὲντοι διὰ προσλήψεως ὑ-
 πορατικῶς ὡδε. Οὐ τὸ αἰδίων οὐδαμῶς κατηγορεῖται, τούτου κατὰ πα-
 τὸς τὸ φθαρτὸν κατηγορηθήσεται. ἀλλ' τοῦ γεννητοῦ οὐδαμῶς τὸ αἰδίων
 κατηγορεῖται, ἄρα τοῦ γεννητοῦ κατὰ πατὸς τὸ φθαρτὸν κατηγορηθήσι-
 ται. Οὐκ ἐπὶ πᾶσι μὲντοι ἢ διὰ προσλήψεως τοιαύτῃ δειξις πέφυκε γί-
 γνεσθαι, ἀλλ' ἐφ' ὧν μόνον οἱ ὅροι ἀμέσως ἀτίκεινται. Ἐν δὲ τῇ Σαυίδι
 συζυγία, ἢ μὲν ἐλάττων κατηγορικῶς δείκνυται, οὐκ ἔτι δὲ καὶ ἢ μεί-
 ζων. διὰ τὸ ἐκ μερικῶν τῆς προτάσεων ἀμφοτέρων, μὴ ὅτι καθόλου, ἀλλ'
 οὐ δὲ μερικόν τι συνάγεσθαι. Ἐν δὲ τῇ Τεχνικῇ, οὔτε ἢ μείζων, οὔτε
 ἢ ἐλάττων κυκλικῶς δείκνυται. ἢ μὲν διὰ τὸ καθόλου, ἐκ μερικῶν ἀμ-
 φοτέρων, μὴ συνάγεσθαι. ἢ δὲ ἐλάττων ὅτι ἐξ ἀμφοτέρων ὑπορατικῶν
 οὐδενὸς ἀναγκαίου συναγομείνου, πολλοῦ γε δεῖ καταρατικὸν συναγα-
 γεῖν. Τέτοις κεχημενίοι τοῖς λόγοις, καὶ πὶ τῆς λοιπῶν συλλογιστικῶν
 κλημάτων οὐκ ὑποτάξεται τῆς μεθόδου.

Διαβέβληται δὲ τοῖς φιλοσόφοις ἢ κύκλω Δεῖξις, ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ὡς
 αἴτιον, καὶ ὡς αἰτιατὸν λαμβάνει. καὶ διὰ τῆς ἀσαφῶν ὁμοίως τὰ σαφῆ
 δείκνυται πειράται. Ἐφ' ὧν μὲντοι τὰ αἰτιατὰ, τῆς αἰτίων εἰσὶν ἐκδη-
 λότερα, τῶν αὐτῶν διὰ τούτων ἐκεῖνα δείκνυται φιλοῦμεν, τῶν τοῦ ὅτι
 χρώμενοι συλλογισμῶν. Εἴτα ὑπὸ τῆς αἰτίων ἔστιν ὅτε ἐμπεδοῦμεν αὐ-
 θεις τὰ καθ' ἕκαστα, καὶ αἰτιατὰ, ὡς δὴ ἔστω καὶ Ἀριστοτέλης φαίνεται
 κεχημενίος ἐν πολλοῖς. Λέγεται δὲ οὐκ ἔτι κύκλω Δεῖξις ἢ τοιαύτη,
 ἀλλ' Ἐπαναστροφή. Διαφέρει δὲ ἢ κύκλω Δεῖξις τῆς τοιαύτης Ἐπαναστρο-
 φῆς, ὅτι ἢ κύκλω Δεῖξις οὐ διὰ τῆς σαφῶν ἀεὶ συνάγει τὰ ἀσαφῆ, ὡς
 περ συμβαίνει ἐπὶ τῆς Ἐπαναστροφῆς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως λαμβάνει,
 σαφῆτε καὶ ἀσαφῆ.

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν .

Δ Ιδάξας ἐπὶ τῷ πρώτῳ τμήματι ὅσα καὶ οἷα ἐνδέχεται διὰ συλλογισμοῦ συναχθῆναι παρά τε τὴν διαφορὰν τῆς ὕλης τῆς παραλαμβανομένης προτάσεων, σχηματισμὸν τε καὶ συζυγίαν τῆς αὐτῆς, ἀκολουθῶν ἐπὶ τοῦ δεύτερου ἐκτίθεται ὅσα τοῖς καταχρωμένους συμβαίνει περὶ αὐτῆς πλημμελεῖσαι, διὰ τὴν ὕλην. Θεωρητέον δὲ ἡμῖν πρὸ τῆς ἄλλων, τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, ὅπερ παρὰ τοῖς διαλεγομένοις πολὺ φέρεται, ἐφ' ὅσον καὶ συνελκίστερον συμβαίνει, καὶ μᾶλλον λαοθάνει ὁ κατ' ἐκείνο ἀμαρτάνων. διὸ καὶ τῆς ἄλλων ἀξιολογώτερον ἔδοξε. Μυθεῖς δὲ ὑπολαβέτω τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, αἴτησιν εἶναι τῆς ἀρχῆς. ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἐν τῇ ἀρχῇ τινός, ὡς τινες παρερμηνεύουσιν, ἀλλ' ἔστιν ἐπὶ τῷ ἐν ἀρχῇ προκειμένῳ προβλήματι λήψις ταυτοσημάτων ὄρων. οὐ ὡς γένος ἐκτίθεται ὁ φιλόσοφος τὸ μὴ ἀποδεικνύειν τὸ (1) προκείμενον, ὃ πολλαχῶς συμβαίνει εἶωθε. Καὶ γὰρ εἰ ὅλως μὴ συλλογίζεται, ἀμαρτάνων δηλαδὴ περὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ λόγου, οὐκ ἀποδεικνύει τὸ προκείμενον. καὶ ἢ ἐκ τῆς ἀσαφειῶν τὰ σαφέστερα, ἢ ἐμοσίως ἐκ τῆς ἀσαφῶν τὰ ἀσαφῆ πειράται δεικνύει. ἢ ἐκ τῆς ὑτέρων τὰ πρότερα. καὶ ὁμοίως γὰρ οὐδὲ οὗτοι τὸ προκείμενον ἀποδεικνύουσιν. Τούτου ποιγαροῦ τοῦ γένους ἐστὶ καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι. ὅπερ ὑπογράφων ὁ φιλόσοφος φησὶν εἶναι, τὸ (2) ἐπιχειρεῖν δεικνύει δι' ἑαυτοῦ, τὸ μὴ δι' ἑαυτοῦ γινώσκον.

Συμβαίνει δὲ τούτο πολλαχῶς. Ἡ γὰρ εὐθύς τὸ προτεθεὶ ἀξιούμεν λαμβάνεσθαι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐνομήτων καὶ λέξεων ἐν ταῖς προτάσεσιν. ἀλλὰ τούτο πάντῃ γελοῖον. Ἡ τὸ αὐτὸ δι' ἑτέρου ὀνόματος, τοῦ αὐτοῦ μόντοι σημαντικοῦ, ὡς ἐν τοῖς πολυωνύμοις. οἶον, Πᾶς βρωτὸς, φθαρτὸς, πᾶς ἄνθρωπος βρωτὸς, πᾶς ἄρα ἄνθρωπος φθαρτὸς. ἐφ' οὗ τὸ συναγόμενον ταυτὸν ἐστὶ τῇ μείζονι. Ἡ διὰ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ τῆς ἰσοσρόφων ὄρων. οἶον, Πᾶν λογικὸν διανοητικόν, πᾶς ἄνθρωπος λογικὸς, πᾶς ἄρα ἄνθρωπος διανοητικὸς. κἀνταῦθα γὰρ τὸ συναγόμενον ταυτὸν ἐστὶ τῇ μείζονι. Ἡ καὶ ἕτως. Πᾶν μέθυ ποιεῖ μέθῳ, πᾶς οἶνος ἐστὶ μέθυ, πᾶς ἄρα οἶνος ποιεῖ μέθῳ. ταυτὸν ἦδὲ μέθυ καὶ οἶνος. Ἡ λαμβάνεται τὸ ἀμφισβητούμενον ἐν τῇ ὀρισμῶ αὐτοῦ. Ἔστω πρόβλημα, Πότερον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ διανοητικὸς;

Πᾶν ζῶον λογικὸν θνητὸν ἐστὶ διανοητικόν,

Πᾶς

(1) Πρόβλημα. (2) Οἰσμός τοῦ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι.

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικὸν θνητὸν,
Πᾶς ἄρα ἄνθρωπος ἐστὶ διανοητικός.

Παρά ταῦτα λαμβάνεται τὸ ἀμφισβητούμενον ἐν τῇ οἰκείῳ γένει. Ἐστὶ πρόβλημα. Ἡ λογικὴ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος, ἢ οὐ;

Πᾶσα ζωὴ ἀθάνατος, ἢ λογικὴ ψυχὴ ἐστὶ τὸ εἶδος ζωῆς, ἄρα ἢ λογικὴ ψυχὴ ἐστὶν ἀθάνατος. Καὶ οὕτως. Πᾶσα ψυχὴ ἀθάνατος, ἢ τοῦ ἀνθρώπου μορφή ἐστὶ ψυχὴ, ἄρα ἢ τοῦ ἀνθρώπου μορφή ἐστὶν ἀθάνατος. συμπεριέλαβε γὰρ ὁ συλλογιζόμενος ἐν τῇ μείζονι τὸ συμπέρασμα. Τὸ γὰρ ληφθεὶ ἐπὶ τῆς μείζονος ἢ ζωῆς ἀπλῶς ὡς γένος ἐυπάρχει τῇ περι οὐ ἀμφισβητεῖται, τῇ τοῦ ἀνθρώπου δηλονότι ψυχῇ.

Τ Μ Η Μ Α Τ Ρ Ι Τ Ο Ν .

Σκοπὸς ἐπὶ τοῦ τρίτου μέρους τῆς Φιλοσοφίας τὰ ὁμογενῆ τοῦ συλλογισμοῦ, ἢτοι τοὺς ὅπωςδήποτε πισωτικούς λόγους διδάξαι, καὶ εἰτίς ὅσιν αὐτοῖς ἀνάγκη ἐπὶ τὰ ἐκτεθνήτα συλλογιστικὰ γήματα δεῖξαι ἀναγομένους. Δύο δὲ γένη εἰσὶ τῶν πισωτικῶν λόγων, ὧν τὸ μὲν τέχνης εἰς (1) πισωσιν δέεται, τὸ δὲ τέχνης (2) ἀνευθεῖς. Εἰσὶ δὲ τοῦ τέχνης διουμένου εἶδη τέτταρα, Συλλογισμὸς, Ἐπαγωγὴ Ἐνθύμημα, καὶ Παράδειγμα. ὧν ὁ μὲν Συλλογισμὸς καὶ ἡ Ἐπαγωγὴ τοῖς φιλοσοφοῦσιν οἰκεία. τὸ δὲ Ἐνθύμημα καὶ Παράδειγμα ῥήτοσιν ἴδια.

Περὶ Ἐπαγωγῆς.

Ωρισαι δὲ ἡ Ἐπαγωγὴ ἐν τοῖς Τοπικοῖς ἀπλούτερον ὅτι ἐστὶν ἀπὸ τῆς καθ' ἕκαστα ἐπὶ τὸ καθόλου ἔφοδος. Δείξαντες γὰρ φέρε εἰπεῖν, ἢ ὅπως ἄλλως ὑποθνήτες, τότε πῦρ, ὕδωρ, καὶ τὰ λοιπὰ σοιχεῖα ἀπλᾶ εἶναι σώματα, σιμάγομεν καθόλου, πᾶν ἄρα σοιχεῖον ἀπλουῦ ἐστὶ σῶμα. Ἀκριβέστερον δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπογράφει ὁ Φιλόσοφος τὴν Ἐπαγωγὴν λέγων. (3) ὅτι ἐστὶ λόγος πισωτικός διὰ τοῦ ἐτέρου, θά-
τερον

(1) Ὡς συλλογισμὸς. (2) Ὡς ὄρκιοι, μαρτυρίαι. (3) Ἰστίον ὅτι ὁ μὲν συλλογισμὸς διὰ τοῦ μέσου (ἀχολον) σιμάγει τὸ μείζον ἄκρον (μακρόβιον) κατὰ τοῦ ἐλάττωτος, ἄπειρ εἰσὶ τὰ καθ' ἕκαστα. οἷον πᾶν ἀχολον μακρόβιον, πᾶσα κορώνη, καὶ τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἀχολα, πᾶσα κορώνη τίνων καὶ τὰ λοιπὰ μακρόβια. Ἡ δὲ Ἐπαγωγὴ, διὰ τοῦ ἐτέρου, ἢτοι τὸ ἐλάττωτος ἄκρου (τὰ καθ' ἕκαστα) σιμάπτει τὸ μείζον ἄκρον (μακρόβια) τῆς μέσου (ἀχολον) φέρε εἰπεῖν, πᾶσα κορώνη, καὶ τὰ λοιπὰ μακρόβια, πᾶν ἀχολον κορώνη καὶ τὰ λοιπὰ, πᾶν ἀχολον μακρόβιον. καὶ γὰρ καὶ πᾶσα τὸ ἐλάττωτος ἄκρον εἰ καὶ μέσου λόγον ἔχει τῆς γήματι, ἀλλ' οὐδ' ἐν ἡττωτῇ ἐλάττωτος ἢ κωστῶν, ἀπὸ δὲ τὰ καθόλου κωστῶν φύσει τῆς ἡττωτῇ κατηγορεῖται.